

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ПРИДНІПРОВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ БУДІВНИЦТВА ТА АРХІТЕКТУРИ»**

Кафедра _____

ФІНАНСІВ, ОБЛІКУ ТА МАРКЕТИНГУ

(повна назва кафедри)

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної
та навчальної роботи
Р. Б. Папірник

Р. Б. Папірник 2019 року

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
СОЦІАЛЬНЕ СТРАХУВАННЯ**

(назва навчальної дисципліни)

спеціальність _____

072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

(шифр і назва спеціальності)

освітньо-професійна
програма _____

«Фінанси і кредит»

(назва освітньої програми)

освітній ступінь _____

бакалавр

(назва освітнього ступеня)

форма навчання _____

денна

(денна, заочна, вечірня)

розробник _____

Протопопова Наталія Андріївна

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «Соціальне страхування» є складовою освітньо-професійної програми «Фінанси і кредит» підготовки фахівців за освітнім ступенем «Бакалавр» в галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». Має статус варіативної компоненти циклу професійної підготовки.

Навчальна дисципліна «Соціальне страхування» є теоретичною та практичною основою сукупності знань та вмінь, що формують профіль фахівця в сфері соціального захисту населення. Викладання даної дисципліни впливає з необхідності більш доцільних знань, що включають вивчення законів та визначення принципів і факторів розвитку соціального страхування.

2. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

	Години	Кредити	Семестр	
				VIII
Всього годин за навчальним планом, з них:	90	3		90
Аудиторні заняття, у т.ч:	30			30
лекції	22			22
лабораторні роботи				
практичні заняття	8			8
Самостійна робота, у т.ч:	60			60
підготовка до аудиторних занять	20			20
підготовка до контрольних заходів	20			20
виконання курсової роботи				
опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях	20			20
підготовка до екзамену				
Форма підсумкового контролю				залік

3. СТИСЛИЙ ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета вивчення дисципліни – «Соціальне страхування» є надання знань, необхідних для опанування механізму організації та фінансового забезпечення соціального страхування

Основними завданнями вивчення дисципліни «Соціальне страхування» є: вивчення сутності та ролі соціального страхування; управління діяльністю фондів соціального страхування; умов страхування на випадок втрати працездатності та безробіття; медичного та пенсійного страхування; страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань; набуття вмінь розрахунків матеріального забезпечення та фінансування соціальних послуг.

Пререквізити дисципліни. Перелік дисциплін, на які безпосередньо спирається вивчення даної дисципліни: «Фінанси», «Бухгалтерський облік», «Статистика», «Економіка підприємства».

Постреквізити дисципліни. Перелік дисциплін, вивчення яких безпосередньо спирається на дану дисципліну: «Планування виробництва», «Управління активами підприємства», «Економічний розвиток».

Компетентності:

- **Інтегральна компетентність.** Здатність до пошуку та вирішення проблем в сфері фінансів, банківської справи та страхування, що передбачає проведення досліджень, аналізу, розробки та впровадження інновацій.

- **Загальні компетентності:**

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу та встановлення взаємозв'язків між явищами та процесами

ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК6. Здатність самостійного проведення досліджень на відповідному рівні

ЗК7. Здатність отримувати сучасні знання з фаху та суміжних сфер.

ЗК8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК9. Здатність до самоаналізу.

ЗК12. Вміння працювати самостійно.

ЗК13. Здатність аналізувати соціально-економічні проблеми суспільства.

- Спеціальні компетентності:

СК1. Розуміння концептуальних основ економічної теорії на макро- та мікрорівні, загальної теорії фінансів.

СК2. Розуміння принципів формування та функціонування сучасних фінансових систем.

СК5. Вміння використовувати знання законодавства у сфері фінансів.

СК8. Вміння застосовувати функцію контролю у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

СК11. Здатність до постійного підвищення професійної підготовки.

Заплановані результати навчання. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

РН 4. Розуміти механізм функціонування всіх елементів фінансової системи.

РН 21. Знати вимоги до професійної діяльності, які необхідні для забезпечення соціально-економічного розвитку України.

Методи навчання: словесні, наочні та практичні.

Форми навчання: колективні, фронтальні.

4. СТРУКТУРА (ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН) ДИСЦИПЛІНИ

Назва змістових модулів і тем	Кількість годин, у тому числі				
	усього	л	пр	лаб	с/р
Змістовий модуль 1. Теоретичні аспекти соціального страхування					
Тема 1. Сутність, принципи та роль соціального страхування	7	2			5
Тема 2. Становлення і розвиток соціального страхування	8	2	1		5
Тема 3. Державне регулювання соціального страхування	8	2	1		5
Тема 4. Управління коштами соціального страхування	8	2	1		5
Тема 5. Управління персоналом страхової компанії	8	2	1		5
Тема 6. Медичне страхування	8	2	1		5
Разом за змістовим модулем 1	47	12	5		30
Змістовий модуль 2. Види соціального страхування					
Тема 7. Страхування від нещасних випадків на виробництві та професійного захворювання	8	2	1		5
Тема 8. Страхування на випадок безробіття	7	2			5
Тема 9. Пенсійне страхування	8	2	1		5
Тема 10. Недержавне соціальне страхування	7	2			5
Тема 11. Зарубіжний досвід у сфері соціального страхування	8	2	1		5
Разом за змістовим модулем 2	43	10	3		30
Всього годин	90	22	8		60

5. ЛЕКЦІЙНИЙ КУРС

№ заняття	Назва теми та її зміст	Кількість годин
1	<p>Тема 1. Сутність, принципи та роль соціального страхування Соціальна політика в Україні. Поняття та суть загальнообов'язкового соціального страхування. Принципи соціального страхування. Суб'єкти та об'єкти соціального страхування. Визначення страхового стажу, страхового ризику та страхового випадку.</p> <p>Особи, які підлягають соціальному страхуванню, визначення права громадян на забезпечення соціальним страхуванням. Критерії вибору соціальної політики в державі. Роль системи соціального страхування в загальноекономічній політиці держави.</p> <p>Загальна оцінка діючого соціального страхування населення.</p>	2
2	<p>Тема 2. Становлення і розвиток соціального страхування Характеристика етапів розвитку соціального страхування у світі. Принципи системи соціального страхування Бісмарка. Підходи до політики соціального забезпечення Беверіджа.</p> <p>Етапи розвитку соціального страхування в СРСП. Особливості соціального забезпечення в СРСП.</p> <p>Становлення соціального страхування в Україні Етапність становлення Пенсійного фонду України та його еволюційні перетворення.</p>	2
3	<p>Тема 3. Державне регулювання соціального страхування Загальні положення про нагляд та контроль у системі соціального страхування. Організація державного нагляду. Організація управління фондами загальнообов'язкового державного соціального страхування. Характеристика платників зборів на загальнообов'язкового державного соціального страхування.</p> <p>Соціальні послуги та їх матеріальне забезпечення. Види державної допомоги.</p> <p>Державне регулювання рівня та якості життя населення.</p>	2
4	<p>Тема 4. Управління коштами соціального страхування Особливості фінансування соціальної сфери. Джерела надходжень коштів загальнообов'язкового державного соціального страхування та їх використання.</p> <p>Суть та значення єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування. Принципи збору та ведення обліку єдиного внеску. Платники єдиного внеску, їх права та обов'язки.</p> <p>Повноваження Пенсійного фонду щодо збору та обліку єдиного внеску. Державний нагляд за збором та веденням обліку єдиного внеску.</p> <p>Державний реєстр загальнообов'язкового державного соціального страхування.</p> <p>Повноваження фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування у сфері збору та обліку єдиного внеску. Відповідальність за порушення законодавства про збір та ведення обліку єдиного внеску.</p>	2
5	<p>Тема 5. Страхування тимчасової втрати працездатності Суть та значення соціального страхування у зв'язку з тимчасовою непрацездатністю. Нормативні акти, регулюючі</p>	2

	<p>страхування тимчасової втрати працездатності. Визначення платників соціальних внесків. Розгляд об'єктів нарахування соціального збору, ставки збору на соціальне страхування тимчасової втрати працездатності.</p> <p>Напрямки використання коштів Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності.</p> <p>Права, обов'язки та відповідальність суб'єктів соціального страхування: страховика, страхувальників та застрахованих осіб. Управління Фондом соціального страхування з тимчасової втрати працездатності.</p>	
6	<p>Тема 6. Медичне страхування</p> <p>Суть та значення медичного страхування. Економічна необхідність медичного страхування. Суб'єкти та об'єкти медичного страхування. Організаційна система медичного страхування. Нормативні акти, регулюючі медичне страхування.</p> <p>Форми медичного страхування: обов'язкове та добровільне.</p> <p>Оцінка сучасного стану медичного страхування в Україні та шляхи його поліпшення.</p>	2
7	<p>Тема 7. Страхування від нещасних випадків на виробництві та професійного захворювання</p> <p>Суть та значення соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань, які спричинили втрату працездатності. Обов'язкове державне страхування від нещасних випадків на виробництві. Нормативні акти, що регулюють страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності.</p> <p>Права, обов'язки та відповідальність страховика, страхувальників та застрахованих осіб. Управління Фондом соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійного захворювання.</p>	2
8	<p>Тема 8. Страхування на випадок безробіття</p> <p>Характеристика сучасного стану ринку праці в Україні.</p> <p>Суть та значення соціального страхування на випадок безробіття. Види допомоги з безробіття. Нормативні акти, регулюючі страхування на випадок безробіття.</p> <p>Права, обов'язки та відповідальність суб'єктів соціального страхування: страховика, страхувальників та застрахованих осіб.</p> <p>Управління Фондом соціального страхування на випадок безробіття.</p> <p>Тенденції розвитку системи обов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття.</p>	2
9	<p>Тема 9. Пенсійне страхування</p> <p>Суть та значення пенсійного страхування. Види пенсійного страхування. Фактори впливу на функціонування пенсійного страхування: демографічні, економічні та організаційні.</p> <p>Законодавчі та нормативні акти, регулюючі пенсійне страхування.</p> <p>Склад та категорії пенсіонерів. Оцінка сучасного стану пенсійного страхування. Оцінка рівня пенсійного забезпечення.</p> <p>Поняття та види страхових пенсій.</p> <p>Діяльність Пенсійного фонду України, його функції. Завдання Пенсійного фонду України.</p> <p>Реформування системи пенсійного забезпечення.</p>	2

10	<p>Тема 10. Недержавне соціальне страхування Необхідність та значення недержавного соціального страхування. Теоретичні засади функціонування недержавного соціального страхування. Структура недержавного соціального страхування. Асоціації недержавних пенсійних фондів. Договір про недержавне пенсійне страхування. Платники збору на недержавне соціальне страхування. Контроль за діяльністю недержавних соціальних фондів. Етапи впровадження недержавного соціального страхування. Стан розвитку недержавного пенсійного забезпечення. Загальний рівень організації недержавних пенсійних фондів.</p>	2
11	<p>Тема 11. Зарубіжний досвід у сфері соціального страхування Проблеми розвитку системи соціального страхування за кордоном та в Україні. Огляд систем соціального страхування зарубіжних країн. Система соціального страхування у країнах СНД, ближнього та дальнього зарубіжжя. Світовий досвід страхування на випадок безробіття. Медичне страхування в країнах світу: організація національних систем охорони здоров'я. Врахування досвіду капіталізації системи соціального страхування та гарантування соціальних виплат.</p>	2
	Всього	22

6. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ зан.	Тема занять	Кількість годин
1	Тема 2. Становлення і розвиток соціального страхування	2
	Тема 3. Державне регулювання соціального страхування	
2	Тема 4. Управління коштами соціального страхування	2
	Тема 5. Страхування тимчасової втрати працездатності	
3	Тема 6. Медичне страхування	2
	Тема 7. Страхування від нещасних випадків на виробництві та професійного захворювання	
4	Тема 9. Пенсійне страхування	2
	Тема 11. Зарубіжний досвід у сфері соціального страхування	
	Всього	8

7. ТЕМИ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

Лабораторні заняття не передбачені навчальним планом.

8. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ п/п	Вид роботи / Назва теми	Кількість годин
1.	Підготовка до аудиторних занять	20
2.	Підготовка до контрольних заходів	20
3.	Опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях:	20
3.1	Сутність, принципи та роль соціального страхування	10
3.2	Страхування на випадок безробіття	5
3.3	Недержавне соціальне страхування	5

9. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Для ефективної перевірки рівня засвоєння студентами знань, умінь та навичок з навчальної дисципліни використовуються наступні методи контролю: усний, письмовий, тестовий, практична перевірка.

10. ПОРЯДОК ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Оцінка за змістовий модуль (ЗМ) 1 та (ЗМ) 2 визначається як середньоарифметична сума балів, що отримані за роботу на кожному практичному занятті.

Бали за заняття розподіляються так:

Бали	Критерії оцінки роботи на практичному занятті
100-90	Студент глибоко та всебічно розкриває зміст питання, яке обговорюється, з використанням матеріалів, які він самостійно опрацював і показує вміння: формулювати висновки та узагальнення за питанням; аргументовано та логічно викладає матеріал. Додатково підготував та презентував доповідь на тему заняття. Практичне завдання виконане правильно, як з використанням типового алгоритму, так і за самостійно розробленим алгоритмом. Зроблені аргументовані висновки.
89-82	Студент розкриває зміст питання, яке обговорюється; робить узагальнення та висновки; логічно викладає свої знання, але недостатньо використовує матеріали додаткової літератури та допускає окремі неточності при відповіді. Має навички розв'язання конкретних практичних завдань. Успішно виконав передбачені планом заняття завдання без істотних зауважень. Орієнтується у сучасних тенденціях розвитку.
81-75	Студент розкриває зміст питання, яке обговорюється; але не робить узагальнення та висновки, недостатньо використовує матеріали додаткової літератури та допускає окремі неточності при відповіді. Виконує практичні завдання в межах програмних вимог, але допускається помилок (але не більш ніж 2 в одному завданні).
74-64	Студент поверхнево розкриває зміст питання, яке обговорюється, відтворюючи тільки матеріали подані на лекції; не робить узагальнення та висновки, допускає суттєві неточності при відповіді. Студент не вміє вирішувати передбачені програмою практичні завдання або допускає принципові помилки (більш ніж 2 в одному завданні) у їх виконанні.
63-60	Студент знає тільки термінологію з теми заняття. Практичні завдання передбачені програмою не вміє вирішувати, але намагається. Веде повний конспект лекцій та практичних занять.
59-35	Студент зовсім не орієнтується у питаннях які обговорюються та вирішуються на занятті, але при цьому має повний конспект лекцій та практичних занять.
34-1	Студент зовсім не орієнтується у питаннях які обговорюються та вирішуються на занятті, при цьому не має конспекту лекцій та практичних занять.

Підсумкова оцінка з дисципліни виставляється на основі середньоарифметичної суми балів, які студенти отримали за кожен змістовий модуль.

Порядок зарахування пропущених занять. Відпрацювання пропущених занять відбувається шляхом самостійного опанування студентами навчального матеріалу з наступною перевіркою отриманих знань під час консультацій викладачів: усного опитування за темою пропущеної лекції та розв'язування практичного завдання за темою пропущеного практичного заняття.

11. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Безугла В. О. Соціальне страхування : навч. посібник для ВНЗ / В. О. Безугла, Д. М. Загірняк, Л. П. Шаповал. – К. : Центр учб. літ., 2011. – 336 с.
2. Внукова Н. М. Соціальне страхування : кредитно-модульний курс : навч. посібник для внз / Н. М. Внукова, Н. В. Кузьминчук / М-во освіти і науки України, Харків. нац. екон. ун-т. – К. : Центр учб. літ., 2009. – 416 с.
3. Внукова Н. М. Соціальне страхування : навч. посібник для ВНЗ / Н. М. Внукова, Н. В. Кузьминчук. – К. : Кондор, 2006. – 352 с.
4. Конопліна Ю.С. Соціальне страхування : Навч. посібник для вузів / Ю.С. Конопліна. – Суми : Університетська книга, 2008. – 224 с.
5. Крпельницька С. О. Соціальне страхування : навч. посібник для ВНЗ / С. О. Крпельницька, Т. В. Солоджук. – К. : Центр учб. літ., 2013. – 336 с.
6. Мальований М. І. Соціальне страхування : навч. посібник для ВНЗ / М. І. Мальований, П. К. Бечко, В. П. Бечко. – К. : Центр учб. л-ри, 2012. – 492 с.
7. Соціальне страхування: сутність, значення та обліковий аспект : навч. посібник для внз / А. П. Макаренко [та ін.] ; М-во освіти і науки України, Запоріж. держ. інженерна акад. – Запоріжжя : ЗДІА, 2017. – 200 с
8. Юрій С. І. Соціальне страхування : підручник для вузів / С. І. Юрій, М. П. Шаварина, Н. В. Шаманська. – К. : Кондор, 2009. – 464 с.

Допоміжна

1. Александрова М.М. Страхування : навч.-метод. посібник для студ. вищ. навч. закл. / М. М. Александрова. - К. : ЦУЛ, 2002. - 208 с.
2. Базилевич, В. Д. Страхова справа / В. Д. Базилевич, К. С. Базилевич. – К. : Знання, 2008. - 351 с.
3. Соціальний захист населення в Україні : збірник законодавчих і нормат. актів : (офіц. текст) / упоряд. А. В. Паливода, В. В. Орленко. – К. : Паливода А. В., 2010. – 544 с.
4. Страхові послуги : навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. / за заг. ред. Т. М. Артюх. - К. : КНЕУ, 2000. - 124 с.
5. Страхування : підручник / за ред. В. Д. Базилевич. – К. : Знання, 2008. – 1019 с.

12. INTERNET-РЕСУРСИ

1. Верховна Рада України [Електронний ресурс]: офіційний веб-сайт. - Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.
2. Всі кодекси України [Електронний ресурс]: веб-сайт. - Режим доступу: <http://www.stas.com.ua>.
3. Головне контрольно-ревізійне управління України [Електронний ресурс]: офіційний сайт. - Режим доступу: <http://www.dkrs.gov.ua>.
4. Голос України - газета Верховної Ради України [Електронний ресурс]: веб-сайт.- Режим доступу: www.golos.com.ua.
5. Державний комітет статистики України [Електронний ресурс]: офіційний веб-сайт. - Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
6. Закон і бізнес : газета [Електронний ресурс]: - Режим доступу: <http://zib.com.ua>.
7. Кабінет Міністрів України [Електронний ресурс]: Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua>.
8. Міністерство економіки України [Електронний ресурс]: офіційний веб-сайт .- Режим доступу: <http://me.kmu.gov.ua>.
9. Міністерство соціальної політики України [Електронний ресурс]: офіційний веб-

сайт .- Режим доступу: <http://www.mlsp.gov.ua>.

10. Міністерство фінансів України [Електронний ресурс]: офіційний веб-сайт. - Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>.

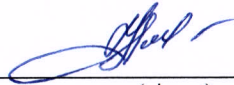
11. Національна академія державного управління при Президентові України [Електронний ресурс]: офіційний сайт. – Режим доступу: <http://www.academy.gov.ua>.

12. Національний банк України [Електронний ресурс]: офіційний сайт. - Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>.

13. Пенсійний фонд України [Електронний ресурс]: офіційний веб-сайт. - Режим доступу: <http://www.pfu.gov.ua>.

14. Фінанси України : Журнал Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]: - Режим доступу: http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/category/bottom?cat_id=35691.

Розробник _____

(підпис)

(Н. А. Протопопова)

Гарант освітньої програми _____

(підпис)

(Г. В. Ползікова)

Силабус затверджено на засіданні кафедри
фінансів, обліку та маркетингу
Протокол від «02» жовтня 2019 року № 3 (186)